

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1
Strategic Leadership of School Administrators under Sa Kaeo Primary Educational Service
Area Office, Region 1

วันดี แก้วเก็บคำ

Wandee Kaewkebkhram

คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Faculty of Education, Nakhon Ratchasima College, Thailand

E-mail: krukey220663@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-9511-7388>

Received 18/02/2023

Revised 19/02/2023

Accepted 22/02/2023

บทคัดย่อ

ความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์หรือภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ เป็นความสามารถ ที่ผู้นำสามารถบริหารองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ และรักษาผลการดำเนินงานที่สูงกว่ามาตรฐานตลอดเวลา เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายและได้รับผลตอบแทนที่สูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ย ความสามารถขององค์กรการเรียนรู้ วิธีการปฏิบัติภายใต้สถานการณ์การแข่งขันที่ซับซ้อนและแตกต่างกัน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู และ 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ประชากรที่วิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำนวน 320 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน F-test และ t-test ผลการวิจัย พบว่า (1) ระดับบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ (2) ผลการเปรียบเทียบบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า (ก) จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (ข) จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์; ผู้บริหารสถานศึกษา; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1

Abstract

Strategic Leadership or Strategic Leadership is the ability of a leader to manage an organization effectively and to maintain outperforming performance at all times to achieve goals and earn higher

[285]

Citation:

วันดี แก้วเก็บคำ. (2566). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 3 (3), 285-298.

Kaewkebkhram, W., (2023). Strategic Leadership of School Administrators under Sa Kaeo Primary Educational Service Area Office, Region 1.

Interdisciplinary Academic and Research Journal, 3 (3), 285-298; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2023.130>

returns. The average criterion is the ability of an organization to learn how to perform under complex and different competitive situations. The purposes of this research were 1) to study the strategic leadership of school administrators according to teachers' opinions. And 2) compare the strategic leadership of school administrators based on teachers' opinions classified by work experience, and school size. The population of this research consisted of 320 teachers working in educational institutions under the Sa Kaeo Educational Service Area Office 1. The research tool was a questionnaire on the strategic leadership of school administrators. The statistics used for data analysis were frequency, mean, percentage, standard deviation, F-test, and t-test. The results showed that: (1) The overall level of strategic leadership roles of executives was at a high level. And (2) the comparison of strategic leadership roles of school administrators found that; (a) Classified by work experience, the overall difference is statistically significant at the .05 level. And (b) Classified by the size of educational institutes, the overall difference was statistically significant at the .05 level.

Keywords: Strategic Leadership; School Administrators; Office of Sa Kaeo Educational Service Area 1

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนาแรงงานที่มีคุณภาพ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 เพราะการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของประเทศและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่มีพลวัต ประเทศทั่วโลก (ณัฐธรรม และ กัลยาณมิตร, 2565) จึงให้ความสำคัญและทุ่มเทในการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่ไปกับการรักษาเอกลักษณ์ของประเทศ ในประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาเพื่อให้คนไทยมีทักษะ มีความรู้ความสามารถสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ผู้บริหารยุคใหม่ต้องเป็นนักบริหารมืออาชีพที่มีความเป็นผู้นำสูง ประกอบด้วยการเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณและจิตวิญญาณ มีกลยุทธ์ นำองค์กรฝ่าวิกฤตและการเปลี่ยนแปลงต่างๆ กำลังเกิดขึ้นในขณะนี้ (วาทิตศักดิ์ โกชนกุล, 2552)

บุคคลที่สำคัญที่สุดในการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวคือผู้บริหารโรงเรียนเพราะต้องเป็นผู้นำและผู้ประสานงานจากทุกฝ่าย ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการเรียนการสอน รวมทั้งประสานความสัมพันธ์ มีความสามารถในการระดมและใช้ทรัพยากรเพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเปรียบได้กับเป็นผู้บัญชาการเหล่าทัพที่จะนำพาองค์กรให้เดินหน้าในกระบวนการปฏิรูปได้อย่างสมศักดิ์ศรี และศักดิ์ศรีเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันนำไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์โดยกำหนดยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาสู่การ

ปฏิบัติที่แสดงถึงศักยภาพที่มีคุณภาพ บรรลุประสิทธิภาพสูงสุดในการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้นำสถานศึกษาจึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานตลอดจนมีภาวะผู้นำเพื่อนำพาสถานศึกษาบรรลุมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดซึ่งเป็นไปตามมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ ทางการศึกษาในสถานศึกษา มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา กำหนดภาระงาน วางแผนและประเมินผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2551) เป็นที่ยอมรับกันว่าผู้บริหารองค์กรเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จและความล้มเหลวขององค์กร ปัจจัยที่สำคัญที่สุดของการบริหารในการนำพาองค์กรให้อยู่รอดและเจริญก้าวหน้า คือ ภาวะผู้นำ องค์กรใดมีผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำที่ดี สามารถนำพาองค์กรให้บรรลุเป้าหมายได้ ในทางกลับกัน หากองค์กรใดมีการบริหารงานที่ด้อยประสิทธิภาพ ย่อมทำลายขวัญและกำลังใจของผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งจะส่งผลให้ผลิตภาพตกต่ำลง และล้มเหลวในการปฏิบัติงาน (ภารดี อนันต์นาวิ, 2551)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการได้นำแนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์มาเป็นหลักในการบริหารจัดการที่ช่วยให้องค์กรสามารถกำหนดทิศทาง มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน ให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ รวมทั้งมีการติดตามและประเมินผลการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ชัดเจน และเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาส่วนราชการให้เป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง ซึ่งเป็นองค์กรที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในยามวิกฤตได้เป็นอย่างดี มีผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและรักษาบุคลากรที่มีความสามารถและมีความสามารถไว้ได้ โดยเน้นการพัฒนาตัวบุคคลเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2551) เนื่องจากเชื่อว่าคนเป็นทรัพยากรที่มีค่าและสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศได้ทั้งระบบ

ความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์หรือภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (Strategic Leadership) เป็นความสามารถที่ผู้นำสามารถบริหารองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาผลงานให้เหนือมาตรฐานตลอดเวลา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและได้รับผลตอบแทนที่สูงกว่าค่าเฉลี่ย Learning Organization Capabilities วิธีดำเนินการในสถานการณ์การแข่งขันที่ซับซ้อนและแตกต่างกัน กล่าวตัดสินใจภายใต้ความไม่แน่นอนและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกที่ผันผวน ซับซ้อนและคาดเดาผลกระทบได้ยาก ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของผู้นำที่ชาญฉลาด สามารถนำความก้าวหน้ามาสู่องค์กรและบรรลุเป้าหมายเสมอ (เนตรพัฒนา ยาวีราช, 2552)ความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ การใช้วิสัยทัศน์อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อจูงใจเพื่อนร่วมงาน และเรียกร้องคำตอบจากเพื่อนร่วมงานทุกระดับเกี่ยวกับการประเมินการตัดสินใจที่ยากลำบากและวิสัยทัศน์ในการพัฒนา 4 องค์กรให้แข็งแกร่งทั้งภายในและภายนอก เพื่อช่วยให้วิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์เป็นแบบผู้นำ มีประสิทธิผลและแสดงให้เห็นอยู่เสมอ เมื่อมีสถานการณ์ที่ต้องกล้าเสี่ยงและกล้าตัดสินใจภายใต้ความไม่แน่นอนมากกว่าผู้นำคนอื่น ๆ โดยเฉพาะคู่แข่งเชิงกลยุทธ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เนื่องจากกลยุทธ์ไม่สามารถกำหนดและดำเนินการเพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่สูงขึ้นได้หากปราศจากผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพซึ่งต้องการความสำเร็จเชิงกลยุทธ์ ซึ่งเป็นภาวะผู้นำของผู้นำองค์กรในศตวรรษนี้ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2552)

.....

ความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์คือพฤติกรรมของผู้นำที่แสดงออกในการพัฒนาองค์กรเชิงกลยุทธ์ โดยมีการคาดการณ์และมุมมองระยะยาวเพื่อกำหนดทิศทางขององค์กรอย่างชัดเจน สามารถประเมินและปรับกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตลอดจนเป็นผู้นำที่สามารถจูงใจให้บุคลากรทำงานเพื่อให้องค์กรพัฒนาอย่างมีทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน (วรินทร์รัตน์ เสือจอย และ สงวน อินทร์รักษ์, 2564) ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในโรงเรียน จึงต้องมีวิสัยทัศน์และความสามารถในการส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรใช้ศักยภาพในการทำงานให้เกิดผลสูงสุด สร้างความร่วมมือภายในและภายนอก สื่อสารด้วยความรู้สึกที่ดีต่อกัน ตลอดจนมีทักษะในการบริหารจัดการเพื่อให้ได้ผลการปฏิบัติงานสูงสุด ขณะเดียวกัน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่ผู้นำสามารถมองการณ์ไกล กำหนดทิศทางที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงจากสภาพแวดล้อมภายนอก จูงใจสมาชิก พัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานเพื่อไปสู่ระดับที่สูงขึ้น อีกทั้งยังทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีศักยภาพมากขึ้น รับผิดชอบต่อพันธกิจและวิสัยทัศน์ของกลุ่ม สร้างแรงจูงใจให้เพื่อนร่วมงานรวมพลังกันพัฒนาและเปลี่ยนแปลงองค์กรให้ดีขึ้น ขับเคลื่อนการบริหารเชิงกลยุทธ์ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย (ฉิรดา เวชญาลักษณ์, 2560)

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 เพื่อนำผลที่ได้จากงานวิจัยไปใช้ในการวางแผนปรับปรุง พัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

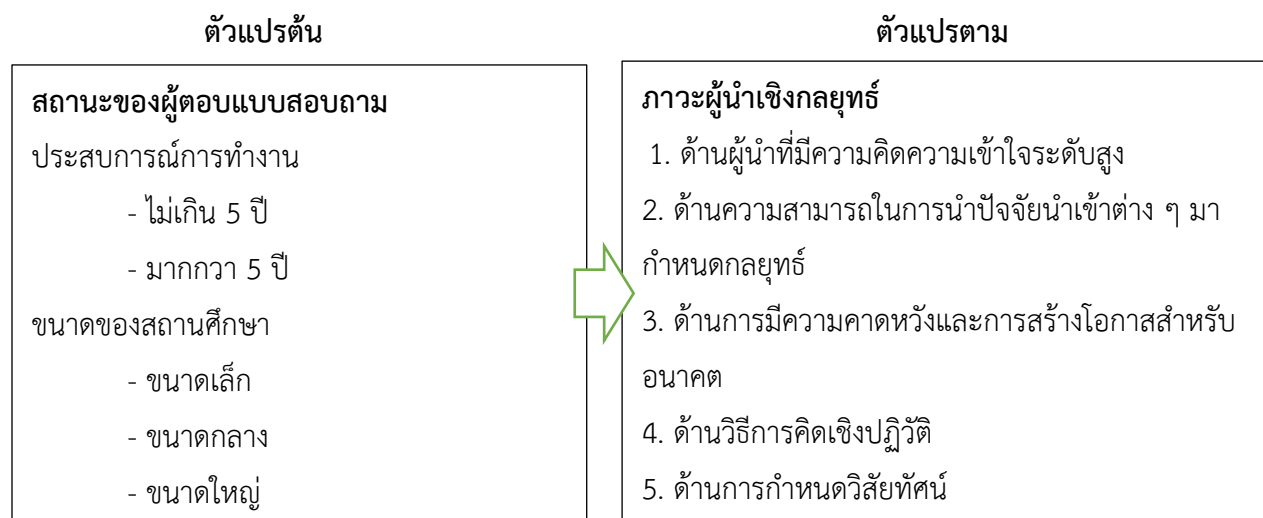
ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร: ประชากร ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 320 คน
2. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 2.1 ตัวแปรต้น คือ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ประสบการณ์การทำงาน และ ขนาดของสถานศึกษา

2.2 ตัวแปรตาม คือ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ได้แก่ (1) ด้านผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจระดับสูง (2) ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ (3) ด้านการมีความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต (4) ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิกิริยา และ (5) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยจากการสรุป แนวคิด ทฤษฎี และสังเคราะห์องค์ประกอบผู้นำเชิงกลยุทธ์จาก Miliken and Yolrath (1991 ; กมลชนก แสงสุก, 2559); Nahavandi and Malekzadeh (1993); Dess and Miller (1993); Maghroori and Rolland (1997); Dubrin (1998 ; กมลชนก แสงสุก, 2559); Hitt, M.A., Ireland, R.D., & Hoskisson, R.E. (2003); Gill (2006) และ อารียา จำนงยา, 2557) พบว่า องค์ประกอบที่น่าสนใจและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) การกำหนดทิศทางขององค์กร 2) การกำหนดกลยุทธ์ 3) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 4) การควบคุมและประเมินกลยุทธ์ 5) วัฒนธรรมขององค์กร ซึ่งผู้วิจัยนำมาเป็นตัวแปรในการศึกษาครั้งนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 320 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ (1) ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) เกี่ยวกับ สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ประสบการณ์การทำงานและขนาดสถานศึกษา (2) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ

[289]

ผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต (Likert) เกณฑ์การใช้คะแนนของแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales)

การวิเคราะห์ข้อมูล: ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ โดยใช้คอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนรายข้อ แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินระดับความคิดเห็นแล้วนำเอาค่าเฉลี่ย ที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2551) ดังนี้

1. นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามซึ่งชนิดเลือกตอบ (Check List) นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นรายข้อ ใช้วิเคราะห์คำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษาซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณ (Rating Scale) นำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ น้ำหนัก 5 ระดับ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1 อยู่ในระดับใด แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาแปลความหมาย รายข้อ รายด้าน และความหมายในภาพรวม การแปลผลค่าเฉลี่ยตามหลักเกณฑ์ของช่วงระดับคะแนน (Class Interval) 5 ระดับดังที่ บุญชม ศรีสะอาด (2551)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 จำนวน และร้อยละบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์และขนาดของสถานศึกษา

รายการ	จำนวน	
	(n = 320)	ร้อยละ
1. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน		
ไม่เกิน 5 ปี	103	32.19
มากกว่า 5 ปีขึ้นไป	217	67.81
รวม	320	100.00
2. ขนาดของสถานศึกษา		
ขนาดเล็ก (สถานศึกษาที่มีนักเรียนไม่เกิน 119 คน)	97	30.31
ขนาดกลาง (สถานศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 - 719 คน)	184	57.50
ขนาดใหญ่ (สถานศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 720 - 1,679 คน)	39	12.19
รวม	320	100.00

[290]

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมาก จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 67.81 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อย จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 32.19 และครูผู้สอน ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 30.31 ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 184 คน คิดเป็น 57.70 และสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 39 คิดเป็นร้อยละ 12.19

ตอนที่ 2 บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระแก้ว เขต 1

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันดับที และระดับบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	อันดับที	ระดับ
1. ด้านผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจระดับสูง	4.56	0.51	1	มากที่สุด
2. ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์	4.34	0.55	2	มาก
3. ด้านการมีความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต	4.12	0.73	3	มาก
4. ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิกิริยา	3.95	0.91	4	มาก
5. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์	3.61	0.51	5	มาก
รวม	4.12	0.37		มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เรื่องด้านผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจระดับสูง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.51) ส่วนด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.55) ด้านการมีความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.73) ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิกิริยา ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.91) และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.51) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยเปรียบเทียบบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร	ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน				t	p
	ไม่เกิน 5 ปี		มากกว่า 5 ปีขึ้นไป			
	(n = 103)		(n = 217)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจระดับสูง	4.65	0.42	4.50	0.57	2.561	0.011*
2. ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์	4.39	0.48	4.30	0.60	1.440	0.151
3. ด้านการมีความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต	4.12	0.69	4.12	0.76	0.071	0.944
4. ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิบัติ	4.17	0.89	3.77	0.88	3.579	0.000*
5. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์	3.60	0.51	3.61	0.51	0.277	0.821
รวม	4.19	0.31	4.06	0.41	2.881	0.004*

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 3 พบว่า บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจระดับสูง และด้านวิธีการคิดเชิงปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ ด้านการมีความคาดหวังและ การสร้างโอกาสสำหรับอนาคต และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ แตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญ ทางสถิติ

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระงั่ว เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

บทบาทการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา	SS	df	MS	F	p
1. ด้านผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจระดับสูง					
ระหว่างกลุ่ม	0.314	2	0.157	0.579	0.561
ภายในกลุ่ม	69.625	257	0.271	-	-
รวม	69.938	259	-	-	-
2. ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่างๆ มากำหนดกลยุทธ์					
ระหว่างกลุ่ม	0.013	2	0.007	0.022	0.979
ภายในกลุ่ม	79.717	257	0.310	-	-
รวม	79.730	259	-	-	-
3. ด้านการมีความคาดหวังและการสร้างโอกาส สำหรับอนาคต					
ระหว่างกลุ่ม	0.013	2	0.007	0.022	0.979
ภายในกลุ่ม	79.717	257	0.310	-	-
รวม	79.730	259	-	-	-
4. ด้านวิธีการคิดเชิงปฏัติ					
ระหว่างกลุ่ม	1.263	2	0.632	1.173	0.311
ภายในกลุ่ม	138.442	257	0.539	-	-
รวม	139.705	259	-	-	-
5. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์					
ระหว่างกลุ่ม	29.723	2	14.862	20.586	0.000*
ภายในกลุ่ม	185.533	257	0.722	-	-
รวม	68.858	259	-	-	-
โดยภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	2.713	2	1.357	10.248	0.000*
ภายในกลุ่ม	34.021	257	0.132	-	-
รวม	36.734	259	-	-	-

จากตารางที่ 4 พบว่า บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา เมื่อพิจารณา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านวิธีการคิด เชิงปฏิกิริยา และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้าน ผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจระดับสูง ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ และด้านการมีความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ข้อมูลของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามผู้มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมาก จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 67.81 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อย จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 32.19 และครูผู้สอนส่วนใหญ่ ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 30.31 ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 57.50 และสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 39 คิดเป็นร้อยละ 12.19

2. เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากด้านผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจระดับสูง อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ ด้านการมีความคาดหวัง และการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิกิริยาและด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับมาก

3. การเปรียบเทียบบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา

3.1 บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญเกี่ยวภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

1. บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระแก้ว เขต1 โดยรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้เพราะผู้บริหารสามารถกำหนดทิศทางขององค์กรได้ และสามารถนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีคุณภาพ ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนองค์กรให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในสังคมเพื่อให้องค์กรพัฒนาอย่างเป็นระบบ อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ อีกทั้ง ผู้บริหารสถานศึกษาได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่เปลี่ยนไปทั้งจากการปฏิรูปการศึกษา สภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่แข่งขันกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ทัดเทียมกับที่อื่น ประเทศผู้บริหารโรงเรียนต้องอาศัยความเป็นผู้นำที่เข้มแข็ง เพื่อสามารถสร้างความเชื่อมั่น ความมั่นคงให้กับประชาชนในด้านการศึกษาและทำให้เกิดการยอมรับในหน้าที่การงาน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีบทบาทในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ หรือทำงานให้ได้ผลเกินความคาดหวังที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จอห์นสัน และโชลส์ (Johnson and Scholes, 2003) ศึกษากลยุทธ์การพัฒนางานองค์กรพบว่าผู้นำเชิงกลยุทธ์มีเอกลักษณ์ในการพัฒนากลยุทธ์ และผู้ที่มองเห็นการเปลี่ยนแปลงที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูลในการออกแบบองค์กรผ่านกลยุทธ์สำหรับการวิเคราะห์และการวางแผนกลยุทธ์ นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่ากลยุทธ์ที่ให้นั้นเป็นแบบจำลองจากประสบการณ์ส่วนตัวและกลยุทธ์ขององค์กรนั้นได้รับผลกระทบจากภูมิหลังขององค์กร . และวัฒนธรรมขององค์กรในอดีต ดังนั้น บทบาทนักคิดที่โดดเด่นกว่าของผู้นำเชิงกลยุทธ์คือวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน ซึ่งนำไปสู่การกำหนดส่วนอื่น ๆ ในองค์กรที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติจริงได้ เพราะความเป็นเอกลักษณ์นี้ นำไปสู่ความสำเร็จของกลยุทธ์องค์กร

2. บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต1 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากครูผู้สอนที่มีประสบการณ์น้อยแสดงความสามารถหรือบทบาทของผู้บริหารที่แตกต่างจากครูที่มีประสบการณ์มากกว่า ส่งผลให้การตัดสินใจของครูที่มีประสบการณ์น้อยมีความคิดเห็นแตกต่างจากครูที่มีประสบการณ์มากและมีพื้นฐานทางความคิดแตกต่างกันไปตามลักษณะภูมิหลังของครู กล่าวคือ บุคคลหนึ่งจะให้ความเห็นเกี่ยวกับรูปแบบพฤติกรรม ของการดำเนินงานของผู้บริหาร ย่อมต้องมาจากความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ในผลงานต่างๆ เพื่อสร้างแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนซึ่งแตกต่างกันไปตามลักษณะภูมิหลัง อีกทั้ง ประสบการณ์ในการทำงานก็ใช้เวลาไม่เท่ากัน อาจส่งผลให้ผู้บริหารมีบทบาทมากขึ้นตามประสบการณ์เช่นกัน ประกอบกับการที่ผู้บริหารบางคนมีประสบการณ์ในการทำงานมากจะมีภาวะผู้นำสูงสามารถตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และแม่นยำ ซึ่งมีอำนาจในการตัดสินใจ ดังกล่าวจะได้รับการยอมรับจากสมาชิก การให้กำลังใจกันภายในกลุ่มสามารถเปลี่ยนแปลงสถานการณ์และนำพาองค์กรให้บรรลุเป้าหมายได้ สำหรับผู้ที่มีประสบการณ์น้อยจะมีลักษณะการตัดสินใจหรือสติปัญญาในการคิดแก้ปัญหาไม่บ่อยเพราะไม่เคยพบปัญหา ทำให้ขาดสติ ในการตัดสินใจ

ปัญหาที่เกิดขึ้น บางครั้ง ทำให้งานที่ได้รับมอบหมายให้ทำ ทำผิดพลาดบ่อย (ธ สุนทรายุทธ, 2551) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชัตติยา ด้วงสำราญ (2552) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ สำหรับโรงเรียน ขนาดเล็ก ผลการเปรียบเทียบรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก จำแนกตามประสบการณ์

3. บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา เมื่อพิจารณาโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากครูในโรงเรียนต่าง ๆ จะมองว่าหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารที่ต้องปฏิบัติแตกต่างกันไปตามขนาดของโรงเรียน ส่งผลให้มีความเห็นแตกต่างกันด้วย และอาจเป็นเพราะความสามารถในการจัดการ Manage ภายในองค์กรของผู้บริหารโรงเรียนภายใต้ความแตกต่างของวัฒนธรรมองค์กร ขนาดองค์กร หน้าที่และจำนวนบุคลากร บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารจึงแตกต่างกันไปตามบริบทของสถานศึกษา อีกทั้งสถานศึกษาที่มีขนาดต่างๆ กัน ผู้บริหารมักมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบแตกต่างกันไปตามสถานศึกษาและภารกิจหลักที่ต้องปฏิบัติ กล่าวคือในสถานศึกษาขนาดเล็กผู้บริหารอาจมีบทบาทและความรับผิดชอบน้อยกว่าผู้บริหารในสถานศึกษาขนาดใหญ่ แสดงให้เห็นถึงความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ในบทบาทที่สูงขึ้นของตัวเองที่ได้รับเพื่อแสดงความสามารถในการเป็นผู้นำโดยการโน้มน้าวใจบุคคลที่ยอมแพ้มองที่จะใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ส่วนโรงเรียน ขนาดเล็กมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบน้อยกว่าโรงเรียนขนาดกลาง เป็นผลให้ความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ลดลงบ้างตามขนาดของโรงเรียน ส่งผลให้ครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดต่างๆ มีความเห็นแตกต่างกันไปตามที่เห็น (ชาญชัย อาจินสมาจาร, 2550)

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีบทบาทในการกำหนดวิสัยทัศน์ โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วม ในการกำหนดวิสัยทัศน์
2. ด้านวิธีการคิดเชิงปฎิวัติ ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีบทบาทในการคิดเชิงบูรณาการสามารถเชื่อมโยงเรื่องที่มีความสัมพันธ์โดยความคิดนอกกรอบเพื่อหาเทคนิควิธีการที่แปลกใหม่ และสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนางาน
3. ด้านการมีความคาดหวังและการสร้างโอกาส สำหรับอนาคต ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีบทบาทในการคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต โดยการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา เพื่อหาแนวทางแก้ไขเพื่อพัฒนาสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต1
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต1

เอกสารอ้างอิง

- กมลชนก สุกแสง. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2552). *การคิดเชิงสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ : ชัคเชสมิเดีย.
- ชัตติยา ดวงสำราญ. (2552). *รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก*. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 1(1), 71-80.
- ชาญชัย อาจิมสมาจาร. (2550). *ทักษะภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ : มัลติอินฟอร์เมชันเทคโนโลยี.
- ณัฏฐ์ แสงนุสิทธิ์ และ กัลยมน อินทุสุต. (2565). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร*. *วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร*, 5(2), 163-172.
- ณิรดา เวชญาลักษณ์. (2560). *ภาวะผู้นำทางการบริหาร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธ สุนทรายุทธ. (2551). *การบริหารจัดการเชิงปฏิรูปทฤษฎีวิจัยและปฏิบัติทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2552). *ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ : ทริปเพิ้ลกรุ๊ป.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2551). *การวิจัยสำหรับครู*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2551). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา*. ชลบุรี : ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิรัตน์รัตน์ เสือจอย และ สงวน อินทร์รักษ์. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง*. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 4(3), 1202-1216.
- วุทธิศักดิ์ โภชนกุล. (2552). *ภาวะผู้นำทางการศึกษาในสังคมโลกาภิวัตน์*. ปัตตานี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2551). *คู่มือการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อเสริมสร้างความเป็นเลิศในการปฏิบัติราชการของหน่วยงานภาครัฐ*. กรุงเทพฯ : สำนักงาน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พรึทหวานกราฟฟิค.
- อารียา จ้านงยา. (2557). *การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์สำหรับผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน*. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Dess, G.G., & Miller, A. (1993). *Strategic management*. Singapore : McGraw-Hill.
- DuBrin, A. J. (1998). *Leadership Research Findings*. Practiee and Skill: Houghton Miffln
- Gill, R. (2006). *Theory and Practice of Leadership*. Sage Publications Ltd.
- Hitt, M.A., Ireland, R.D., & Hoskisson, R.E. (2003). *Strategic management: Competitiveness and globalization*. 5th edition. Cincinnati, OH: Southwestern College Publishing Company .
- Johnson, G., & Scholes, K., (2003). *Exploring Corporate Strategy: Text and Cases*. Financial Times Prentice Hall.
- Maghroori, R. and C. Rolland. (1997). *The Appreciative Inquiry Summit: A Practitioner's Guide for Leading Large-Group Chang*. San Francisco : Berrett – koehhier
- Milliken, F. J., & Vollrath, D. A. (1991). Strategic decision-making tasks and group effectiveness: Insights from theory and research on small group performance. *Human Relations*, 44(12), 1229–1253. <https://doi.org/10.1177/001872679104401201>
- Nahavandi, A.,& Malekzadeh, A.R. (1993). *Organizational Culture in the Management of Mergers*. Quorum Books, Westport.